

N:o 31.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående särskild skatt å majs, använd vid tillverkning af stärkelse; gifven Stockholms slott den 31 januari 1908.

Under återopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga härvid fogadt förslag till förordning angående särskild skatt å majs, använd vid tillverkning af stärkelse.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Carl Swartz.

Förslag

till

Förordning angående särskild skatt å majs, använd vid tillverkning af stärkelse.

I Kap. Om rättighet att vid tillverkning af stärkelse använda majs m. m.

1 §.

Vid tillverkning af stärkelse må majs icke användas i annan ordning än i denna förordning sägs.

Lika med majs skall enligt denna förordning anses hvarje ämne, som innehåller majs.

2 §.

För majs, som användes vid tillverkning af stärkelse, skall erläggas en särskild skatt med fem öre för hvarje kilogram, dock att skatt skall erläggas för minst femhundra kilogram majs i medeltal för hvarje helgfritt dygn af den tid, under hvilken majsafverkning på grund af tillståndsbevis må äga rum.

3 §.

1. Den, som vill vid tillverkning af stärkelse använda majs, skall minst 10 dagar före den, då majsafverkningen är afsedd att börja, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingifva skriftlig anmälan med uppgift om:

a) fabriken namn, det ställe, där fabriken är belägen, samt tillverkarens postadress;

b) den tidrymd, ej öfverstigande helt kalenderår, för hvilken han önskar erhålla tillstånd att använda majs;

c) den vikt majs, han beräknar i medeltal skola komma att afverkas för hvarje helgfritt dygn under den tid, för hvilken anmälan göres; samt

d) det ombud, som i hans frånvaro skall företräda honom inför kontrolltjänsteman;

hvarjämte, därest fabriken ej står under uppsikt af tillsyningsman, då anmälan göres, vid densamma skall fogas intyg af vederbörande öfverkontrollör, att anordningarna inom fabriken icke strida mot denna förordning eller de af kontroll- och justeringsstyrelsen meddelade föreskrifter.

2. Samtidigt med denna anmälan skall tillverkaren hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande aflämna ränterikvittens å inbetald skatt för en månad, eller, om han begär anstånd med skattens erläggande, hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande ställa säkerhet för det högsta belopp, hvartill skatten efter den uppgifna medelafverkningen för fyra månader kan komma att uppgå, dock alltid för minst tretusen kronor.

3. Ingifves behörigt ränterikvittens eller varder säkerheten, där sådan ställes, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande godkänd, och finnes eljest ej hinder för rörelsens utöfvande, meddele Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillståndsbevis för användande af majs vid tillverkning af stärkelse.

4. Har under någon kalendermånad vikten af den använda majsen i medeltal för hvarje helgfritt dygn uppgått till mer än en femtedel utöfver hvad i anmälan uppgifvits, skall tillverkare, som åtnjuter anstånd med skattens erläggande, såvida hans tillståndsbevis varit gällande för mer än hälften af ifrågavarande månad, inom fjorton dagar efter månadens slut ställa säkerhet för den skatt, som svarar mot den tillökade medelafverkningen för fyra månader, vid äfventyr att tillståndsbeviset återkallas.

5. När anmälan afser kortare tid än fyra månader, varde säkerheten därefter jämkad.

6. Förfaller den ställda säkerheten, utan att tillverkaren dessförrinnan ställt ny, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande godkänd säkerhet, skall tillståndsbeviset återkallas.

7. När tillståndsbevis återkallas, skall det upphöra att gälla med den dag, då beslut om återkallandet delgifves tillverkaren eller hans ombud.

4 §.

1. Tillverkare skall med det undantag, som i 4 mom. sägs, till vederbörande landtränteri eller, hvad Stockholms stad angår, till öfverståthållarämbetet senast å åttonde dagen i hvarje månad förskottsvis inbetala skatt för den vikt majs, som enligt den i 3 § föreskrifna anmälan kommer att under månaden afverkas.

2. Har under någon kalendermånad afverkats majs till högre vikt än den, för hvilken skatt förskottsvis erlagts, åligger tillverkaren att inom åtta dagar efter månadens utgång inbetala skatten för det öfverskjutande beloppet; men har under någon kalendermånad afverkats majs till lägre vikt än den, för hvilken skatt förskottsvis erlagts, må hvad i skatt inbetalats utöfver den i 2 § stadgade minsta skatt tillgodoräknas tillverkaren vid inbetalning af skatt för påföljande månad.

3. Visar sig, då det i 3 § omnämnda tillståndsbevis upphör att gälla, att tillverkare inbetalt skatt till högre belopp än som af honom bort enligt 2 § erläggas, äge han återbekomma det öfverskjutande beloppet.

4. Tillverkare, som i anmälan begärt anstånd med skattens erläggande, skall inom fjorton dagar efter utgången af hvarje kvartal inbetala skatten för den under kvartalet afverkade majsens; och skall vid betalningen för det sista kvartalet, under hvilket majsafverkning enligt samma tillståndsbevis ägt rum, jämväl erläggas hvad som kan brista i den uti 2 § stadgade minsta skatt.

5. Betalas ej skatten inom föreskrifven tid, skall Kungl. Maj:ts befallningshafvande återkalla tillståndsbeviset och låta utmäta skatten.

5 §.

Därest af majs tillverkad stärkelse från stärkelsefabrik utföres ur riket, åtnjutes under de villkor, hvilka af Kungl. Maj:t särskildt stadgas, restitution af erlagd skatt för den vikt majs, som tillverkaren kan styrka hafva åtgått för tillverkning af den utförda stärkelsen.

II Kap. Om tillsynen öfver majsafverkning m. m.

6 §.

1. Tillverkare skall, innan anmälan rörande tillämnad majsafverkning första gången göres, låta i två exemplar upprätta och till öfverkontrollören öfverlämna fullständig planritning och beskrifning

öfver fabriken. Ett exemplar af ritning och beskrifning förvaras vid fabriken och det andra insändes af öfverkontrollören till kontroll- och justeringsstyrelsen.

2. När i anseende till vidtagna förändringar inom fabrik kontroll- och justeringsstyrelsen anser ritningen öfver densamma icke vidare användbar, åligger det tillverkaren att anskaffa ny ritning och beskrifning, äfvenledes i två exemplar.

7 §.

1. Majsen skall, innan den förarbetas, uppvägas å en i fabriken uppställd, själfregistrerande, justerad våg, så förbunden med en för majsens krossning särskildt afsedd kross, att krossningen ej kan äga rum, utan att majsen först genomgått vågen.

Därest i tillverkningsmetod ingår, att majsen uppmjukas i vatten, innan den krossas, skola stöpkar jämte alla till desamma hörande ledningar för majsens till- och aflopp vara ställda under kronans lås eller försegling.

2. Den skattepliktiga majsens vikt beräknas efter vågens anvisning, men märkes å vågen fel, skall tillsyningsman uppväga majsen å annan justerad våg och närvara vid majsens krossning; ägande öfverkontrollör bestämma efter hvilken grund majsafverkningen skall beräknas från den tidpunkt, då tillsyningsmannen sist afläste vågen, innan felet märktes.

8 §.

1. Annan kross och våg eller andra stöpkar än de, som i den uti 6 § omnämnda beskrifning angifvits skola begagnas vid majsafverkning, må icke för dylik afverkning användas utan att hafva blifvit af öfverkontrollören skriftligen godkända.

2. Ej må majs-kross eller själfregistrerande våg ändras eller ny sådan redskap i fabrik insättas, innan öfverkontrollören skriftligen gifvit sitt samtycke till åtgärden.

9 §.

1. Tillverkare är skyldig att på egen bekostnad anskaffa och i behörigt skick underhålla i 7 § omförmälda majs-kross och själfregistre-rande våg.

2. Kan den med vågen förbundna majs-krossen af någon anledning ej användas, skall tillsyningsmannen närvara vid majsens uppvägning och krossning.

3. Finnes i stärkelsefabrik eller tillhörande lägenheter utom förenämnda majs-kross någon till krossning af majs användbar redskap, skall densamma jämte därtill hörande öppningar och ledningar ställas under kronans lås och försegling.

10 §.

Okrossad majs må icke inom fabrik finnas annorstädes än i de förvaringsrum, hvilka i beskrifningen öfver fabriken uppgifvits såsom för sådan spannmål afsedda. Okrossad majs må aldrig förvaras inom de lägenheter, där stöpkar äro uppställda.

Krossad eller på annat sätt förarbetad majs må ej införas i stärkelsefabrik.

11 §.

1. I fabrik skall på tillverkarens ansvar och med användande af blanketter, som kontroll- och justeringsstyrelsen låter tillhandahålla, i enlighet med samma styrelses föreskrifter föras kross- och tillverkningsjournal, hvilken i fabriken städse skall vara för kontrolltjänsteman tillgänglig.

2. Tillverkare vare därjämte skyldig hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för vederbörande öfverkontrollör, då denne önskar däraf taga del.

12 §.

Tillverkare ställe utan ersättning till kontrolltjänstemans förfogande justerad våg med justerade vikter, annan redskap och det arbetsbiträde, som fordras för direkt uppvägning af majs eller för andra kontrollåtgärder, äfvensom majs för justering af den själfregistrerande vågen.

13 §.

Kontrolltjänsteman skall, när helst han det fordrar, äga tillträde till de lägenheter i fabrik, där majs-kross, själfregistrerande våg och stöpkar äro uppställda samt där majs förvaras. Därjämte skola öfriga lägenheter vara för kontrolltjänsteman tillgängliga mellan klockan sex förmiddagen och klockan sju eftermiddagen, så ock å annan tid, när arbete inom fabriken pågår.

14 §.

Utöfver hvad i denna förordning stadgas äge kontroll- och justeringsstyrelsen att meddela erforderliga föreskrifter rörande kontrollens anordnande.

Skulle vid stärkelsefabrik en eller flera af de i denna förordning stadgade kontrollföreskrifter icke kunna tillämpas, skall på kontroll- och justeringsstyrelsens särskilda pröfning bero, huruvida det oaktadt afverkning af majs får äga rum, samt hvilka kontrollåtgärder för sådant fall skola på tillverkarens bekostnad vidtagas.

15 §.

1. Tillverkare ställe sig till efterrättelse de föreskrifter, kontroll- och justeringsstyrelsen eller vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning eller andra i behörig ordning utfärdade bestämmelser meddelar.

2. Därest tillverkare ej åtnöjes med af öfverkontrollör vid tillämpningen af denna förordning meddelad föreskrift eller vidtagen åtgärd, äge han att hos kontroll- och justeringsstyrelsen däri söka ändring.

16 §.

1. Öfverinseendet öfver kontrollen rörande användning af majs vid tillverkning af stärkelse utöfvas af kontroll- och justeringsstyrelsen.

2. Enligt de närmare föreskrifter, som utfärdas af kontroll- och justeringsstyrelsen, utöfvas ifrågavarande kontroll af de vid brännvins- och maldryckskontrollen förordnade öfverkontrollörer samt af tillsyningsmän.

3. Tillsyningsmän till erforderligt antal förordnas, där så pröfvas nödigt, af kontroll- och justeringsstyrelsen.

17 §.

1. Tillsyningsman erhåller under tjänstgöringstiden af staten dag-arfvode, som af kontroll- och justeringsstyrelsen bestämmes; dock må detta arfvode ej utgå med högre belopp än sex kronor för tillsyn å en fabrik och med högst en krona för hvarje ytterligare fabrik, öfver hvilken han har tillsyn.

2. Därest å landsbygden på grund af lokala förhållanden sådant erfordras, vare tillverkare på öfverkontrollörens tillsägelse skyldig att tillhandahålla tillsyningsman lämplig kost samt ett möbleradt, eldadt och städadt boningsrum å plats, som af öfverkontrollören godkännes, ägande tillverkaren att af staten erhålla ersättning härför med två kronor om dagen.

3. Tillsyningsman, för hvilken lägre dagarfvode än sex kronor blifvit bestämdt, skall, då han jämlikt föreskrift i 7 § 2 mom. och 9 § 2 mom. måste närvara vid majs-krossning, af tillverkaren erhålla ersättning därför med två kronor för hvarje gång.

III Kap. Om ansvar för öfverträdelse af förordningens föreskrifter.

18 §.

1. Den, som utan erhållet tillstånd vid tillverkning af stärkelse använder majs, skall, där tillverkningen skett i allenast ringa omfattning, straffas med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

2. Den, som bedrifver i 1 mom. omnämnd olaglig majsafverkning yrkesmässigt eller eljest i större omfattning än i nämnda mom. afses, straffes med böter från och med etthundra till och med tvåtusen kronor eller med fängelse från och med en till och med sex månader samt gälde skatt för den afverkade majsen, dock för minst femtontusen kilogram. Därest omständigheterna gifva vid handen, att mera majs än femtontusen kilogram afverkats, skall i saknad af erforderlig utredning om afverkningens storlek antagas, att under den tid, den olagliga afverkningen pågått, dagligen afverkats ettusen kilogram majs.

19 §.

Den, som vid tillverkning af stärkelse i syfte att undandraga statsverket skatt

använder majs, som icke blifvit i föreskrifven ordning vägd,

eller gör åverkan å själfregistrerande våg,

eller använder själfregistrerande våg, sedan skada å densamma veterligen uppkommit,

eller olofligen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som kontrolltjänsteman åsatt,

eller eljest svikligen förfar,

straffes med böter från och med femhundra till och med femtusen kronor eller dömes till fängelse från och med en månad till och med ett år; dock må, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, dömas till straffarbete från och med två månader till och med två år.

Den sakfällde gälde ock den skatt, han undandragit statsverket.

20 §.

Den, som
utan tillstånd ändrar godkänd eller insätter ny majs-kross eller våg eller begagnar ändrad eller nyinsatt majs-kross eller våg, som ännu icke godkänts,
eller öfverträder föreskrift i 9 § 3 mom. eller 10 §,
eller underlåter att ordentligt föra den journal, som föreskrifves i 11 §,

eller vägrar vederbörande kontrolltjänsteman tillgång till kross- och tillverkningsjournal eller till ritning eller beskrifning öfver fabriken, eller vägrar kontrolltjänsteman eller den, hvilken äger anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning, tillträde till rum eller byggnad, där undersökning må ske,

straffes, därest han icke är förfallen till ansvar enligt 19 §, med böter från och med femtio till och med ettusen kronor.

Öfverträdes föreskrift i 9 § 3 mom., skall krossningsredskapen, och öfverträdes 10 §, skall olagligen upplagdt gods dömas förbrutet, äfven om tillverkaren ej är ägare därpå.

21 §.

Uraktlåter tillverkare att ställa sig till efterrättelse något af hvad i denna förordning föreskrifves eller de föreskrifter i fråga om tillverkares åliggande, kontroll- och justeringsstyrelsen eller vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning eller andra i behörig ordning utfärdade bestämmelser meddelar, straffes han, där ej särskildt ansvar är bestämdt, med böter från och med tjugu till och med tvåhundra kronor.

22 §.

Tillverkare ansvarar för förbrytelse, som med hans vetskap mot denna förordning begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore förbrytelsen af honom själf begången. Be-

gagnar tillverkare ombud vid rörelsens utöfvande, ansvare ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

23 §.

Tillverkare, som åt kontrolltjänsteman, hvilken öfver hans fabrik utöfvar tillsyn, såsom gifva något gifver eller erbjuder, böte från och med tjugu till och med tvåhundra kronor. Kontrolltjänsteman, som gifvan mottager, vare lika ansvar underkastad och miste därjämte befattningen.

24 §.

Den, som innehar eller innehaft befattning såsom kontrolltjänsteman, vare förbjudet att röja tillverkares yrkeshemlighet eller affärsförhållanden. Gör han detta och framgår ej af omständigheterna, att han om den hemlighet eller de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han dylik befattning ej innehaft, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig af berörda yrkeshemlighet eller affärsförhållanden till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas.

Har i nu omförmälda hänseenden genom kontrolltjänstemans åtgörande skada uppkommit, vare han ock skyldig den till fulla godtgöra.

25 §.

Allmän åklagare äger att anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning.

Skulle undersökning anställas mellan klockan sju eftermiddagen och klockan sex förmiddagen, men förbrytelse ej upptäckas, böte för rättningsmannen från och med fem till och med femtio kronor, där han ej haft giltig anledning till undersökningen.

26 §.

Allmän åklagare äger att i de fall, då krossningsredskap eller olagligen upplagdt gods jämlikt denna förordning äro att anse såsom förbrutna, därå verkställa beslag.

Beslag skall göras i två vittnens närvaro. Innehafvare af hvad i beslag tages eller, i hans frånvaro, hans ombud på stället eller någon af hans husfolk skall tillsägas om beslaget.

27 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förbrytelse mot denna förordning.

Finnes kontrolltjänsteman öfverträdelse begången, som bör föranleda till åtal, anmäla han det för allmän åklagare.

28 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, skola, om tillgång till deras fulla gäldande brister, förvandlas enligt allmän strafflag.

29 §.

Då skatt jämte böter blifvit ådömd enligt denna förordning, må, där tillgång saknas till skatten eller någon del däraf, böterna ej kunna med penningar gäldas, utan skall den sakfälde i stället undergå motsvarande förvandlingsstraff.

30 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, äfvensom värdet af redskap och gods, som ansetts förbrutna, tillfalle med en tredjedel kronan och med två tredjedelar åklagaren. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel. Sådan del tillkomme dock ej angifvare, då angifvelsen skett af föräldrar mot barn, barn mot föräldrar, makar eller syskon mot hvarandra, annan skyldeman mot den, hos hvilken han njuter kost eller underhåll, fosterbarn mot fosterföräldrar eller tjänare mot husbondefolk under den tid, de äro i tjänsten.

Denna förordning träder i kraft under år 1908 å dag, som af Kungl. Maj:t kungöres.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari
1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALFRED PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 HAMMARSKJÖLD,
 ROOS,
 SWARTZ,
 grefve EHRENSVÄRD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde härefter:

Vid underdånig anmälan den 6 december nästlidet år af ett inom finansdepartementet utarbetadt förslag till förordning angående särskild skatt å majs, använd vid tillverkning af stärkelse, förordnade Kungl. Maj:t, att högsta domstolens yttrande skulle inhämtas öfver de i förslaget förekommande bestämmelser af kriminalrättslig natur.

Sedan högsta domstolens yttrande numera inkommit till finansdepartementet, får jag ånyo i underdånighet anmäla ärendet inför Eders Kungl. Maj:t.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 24 maj 1907 har Riksdagen till en början erinrat, hurusom i sammanhang med besluts fattande om ned-

sättning af tullsatsen för omalen majs från 3 kronor 70 öre till 1 krona 50 öre för 100 kilogram Riksdagen bestämt, att från och med den 1 januari 1908 eller den tidpunkt, då den nya tullen å omalen majs trädde i kraft, den redan förut under förutsättning af majstullens borttagande fastställda särskilda afgift för brännvin, tillverkad vid bränneri under tid, då majs där användes för brännvinstillverkning, nämligen 5 öre för hvarje liter brännvin, skulle från och med sistnämnda dag börja tillämpas.

Vidare har Riksdagen i samma skrifvelse anført, att det syntes vara uppenbart, att sedan majstullen nedsatts, förutom utländsk potatis, som redan nu torde i afsevärda kvantiteter förarbetas till stärkelse i de svenska fabrikerne, äfven majs skulle komma till användning vid stärkelsefabrikationen. Nackdelarna för det svenska jordbruket af en mera betydande öfvergång till utländska råämnen för tillverkning af stärkelse låge i så öppen dag, att under dylika förhållanden särskilda åtgärder borde vidtagas i syfte att förhindra en sådan öfvergång. Att härvid samma utväg borde anlitas, som vidtagits med afseende å brännvin, tillverkad af majs eller utländsk potatis, finge anses själfallet. I hvilken form åter en dylik skatt lämpligen borde uttagas och hvilka kontrollåtgärder som vore för ändamålet erforderliga, kunde först efter en närmare utredning i ärendet afgöras. Riksdagen förutsatte, att vid en dylik utredning Kungl. Maj:t tillika komme att ägna uppmärksamhet åt frågan, i hvad mån en nedsättning af majstullen kunde inverka på jästfabrikationen inom landet. Riksdagen anhöll slutligen, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och till 1908 års Riksdag inkomma med förslag till skatt å fin stärkelse, tillverkad af majs eller utländsk potatis.

Jämlikt Kungl. Maj:ts vid underdånig föredragning den 12 juli 1907 af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse gifna bemyndigande har jag uppdragit åt chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå att jämte två andra sakkunniga personer verkställa utredning och afgifva förslag i frågan, såvidt angår åsättande af skatt å fin stärkelse, tillverkad af majs.

Hvad åter beträffar den af Riksdagen gjorda hemställan om åsättande af skatt å fin stärkelse tillverkad af utländsk potatis, har jag, efter samråd med herr ministern för utrikes ärendena, funnit denna fråga icke kunna komma till vidare behandling, så länge gällande handels- och sjöfartstraktat med tyska riket äger bestånd, enär nämnda traktat icke lærer medgifva vidtagandet af en sådan beskattningsåtgärd. Enligt artikel 9 i traktaten må nämligen inhemska afgifter, hvilka inom den ena af de traktatslutande parternas område för närvarande äro lagda på eller framdeles komma att läggas på tillverkning,

beredning eller förbrukning af någon vara, icke under någon förevändning drabba den andra partens produkter med högre belopp eller på mera betungande sätt än det egna landets likartade produkter. Från denna bestämmelse är enligt det till traktaten hörande slutprotokoll undantag gjordt endast för den högre skatt, som i Sverige erlägges för alkohol, framställd af utländsk potatis, än för alkohol af inhemsk potatis.

Af den af förbemälda sakkunnige i ärendet förebragta utredning får jag anföra följande.

För vinnande af upplysning, huruvida för närvarande majs komme till användning vid stärksetillverkningen inom riket, hafva frågeformulär utsändts till samtliga de personer, föreningar och bolag, hvilka enligt af kommerskollegii afdelning för näringsstatistik meddelad uppgift under åren 1905 och 1906 tillverkat stärkelse. Af de inkomna svaren framgår, att majs icke användes vid beredning af stärkelse här i landet. Vid den numera nedlagda Svartviks stärkelsefabrik i närheten af Stockholm har däremot förr tillverkats stärkelsesirup (glykos) och stärkelse af majs.

Af denna omständighet, att majsstärkelse icke tillverkas inom riket, får emellertid icke dragas den slutsats, att icke sådan stärkelse här användes och under vissa förhållanden kan komma att förbrukas i än större omfattning. Användningen af majsstärkelse i stället för potatisstärkelse är nämligen i det stora hela en prisfråga, så att vid lägre majspris konkurrens mellan dessa båda stärkelsesorter kan tänkas blifva möjlig.

Särskild anledning att i detta hänseende undersöka förhållandena har förefunnits beträffande textilindustrien, och hafva därvid i hufvudsak följande upplysningar vunnits. Stärkelse användes inom ifrågavarande industri dels för beredning af varpgarn före väfning, dels ock för appretering af färdig oblekt, blekt, färgad eller tryckt väfnad. Potatismjålet torde hittills vara det viktigaste stärkelsemedlet, men åtminstone ett af de största etablissemangen inom branschen har använt betydande kvantiteter majsstärkelse. Att majsstärkelse fortfarande brukas inom landet framgår däraf, att enligt uppgift från Göteborg årligen försäljes en icke obetydlig kvantitet sådan stärkelse till afnämare inom textilbranschen. Därest majsstärkelse kunde framställas till billigt pris inom landet, kan sålunda förbrukningen däraf antagas komma att blifva stor.

Till fullständigande af dessa mera knapphändiga upplysningar rörande användning af majsstärkelse, hvilka stått att erhålla inom landet, hade, anföra de sakkunnige vidare, från England införskaffats ytterligare

upplysningar i ämnet. Här af framginge, att inom därvarande bomulls-industri har majsstärkelse en mycket vidsträckt användning, till en del emedan den vid lika stor tillsats i vikt till samma mängd vatten gifve ett styfvare klistet än hvetestärkelse, men hufvudsakligen för det billiga prisets skull. De i den engelska redogörelsen meddelade dagspriserna vore för

majsstärkelse	10	pund	10	sh.	(189	kr.)	per	ton	f. o. b.	Hull
hvetestärkelse	19	"	15	"	(355,5	")	"	"	"
potatisstärkelse	12	"	10	"	(225	")	"	"	"

Majsstärkelse nyttjades mycket ofta enbart men också i blandning med hvetes- eller potatisstärkelse.

Jämväl i Tyskland visade det sig, enligt hvad där från sakkunnigt håll meddelats, att användningen af majsstärkelse toge allt större dimensioner.

Hvad sålunda inhämtats synes mig gifva ett visst stöd åt den af Riksdagen uttalade uppfattning, att i och med majstullens nedsättande majs kan komma till användning vid stärkelsefabrikationen inom landet och att majs, som på sådant sätt förbrukas, bör göras till föremål för särskild beskattning.

Äfven om en dylik beskattning skulle verka därhän, att majsstärkelse icke skulle kunna med fördel tillverkas i Sverige, torde däraf ingen olägenhet för stärkelseafnämarna uppstå. Härför talar, bland annat, såväl det förhållande att majs icke för närvarande användes såsom råämne vid de svenska stärkelsefabrikerna som äfven, hvad särskildt angår textilindustrien, den från England erhållna upplysningen, att färdiga varor, behandlade med majsstärkelse, icke få så glatt och fin appretur som vid behandling med exempelvis hvetestärkelse. Af den nu i ämnet verkställda utredningen synes jämväl framgå, att särskildt majsstärkelse icke är behöfzig för någon tillverkning inom landet.

I fråga om den särskilda beskattning af majs, använd för tillverkning af stärkelse, hvarom Riksdagen hemställt, har, såsom förut nämnts, Riksdagen uttalat, att härvid samma utväg borde anlitas, som vidtagits med afseende å brännvin, tillverkad af majs eller utländsk potatis. Innan närmare redogörelse lämnas för det utarbetade förslaget till bestämmelser angående den nya beskattningen, torde jag få i korthet omnämna fabrikationssättet vid framställning af majsstärkelse.

Förfarandet därvid är i hufvudsak följande. Antingen efter föregående grofkrossning eller gröpning eller ock i okrossadt skick lägges majsen till uppmjukning i vatten. Den sålunda uppmjukade majsen öfverföres till kvarn eller annan apparat (finkross, valsmaskin) och

förmales där under tillflöde af vatten, så att den erhåller konsistens af en välling, hvilken siktas för afskiljande af majsskalen, som utgöra en biprodukt vid majsstärkelsestillverkningen (majsdraf). Den i vatten uppplammade stärkelsen försättes med alkali eller svafvelsyrlighet samt får därefter passera rännor, där stärkelsen afsätter sig och skiljes från vattnet och majsgluten, en annan biprodukt vid tillverkningen. Efter centrifugering och torkning är stärkelsen färdig såsom råstärkelse. För beredande af finare stärkelsesorter tillkommer ytterligare bearbetning, såsom förmalning, tvättning m. m.

Tillverkningen af majsstärkelse är vida mera invecklad och kräver mera maskiner än beredandet af potatisstärkelse, vid hvilket exempelvis icke erfordras någon tillsats af kemikalier. Detta gör äfven, att, medan tillverkningen af potatisstärkelse (potatismjöl) är lämplig och äfven i stor omfattning drifves såsom binäring till jordbruket, majsstärkelsefabrikationen ägnar sig endast såsom storindustri.

Såväl tillverkningsmetoden som lättheten att vid utöfvandet af kontrollen särskilja okrossad majs från andra råämnen synas göra det möjligt och lämpligt att beräkna skatten å själva råämnet, majsen, och icke å den mer eller mindre färdiga varan. Med afseende å skattesatsen finner jag mig böra föreslå en skatt af 5 öre för hvarje kilogram majs, som användes. Enligt Riksdagens skrifvelse i ämnet bör syftet med den ifrågavarande beskattningen nämligen vara att förhindra en öfvergång till utländska råämnen för tillverkning af stärkelse. Och för detta ändamål, såvidt angår majs, torde den föreslagna skattesatsen vara fullt tillräcklig. Därest nämnda skattesats vinner godkännande, skulle skattebelastningen å majs, som användes för tillverkning af stärkelse, komma att utgöra: tull 1.5 öre + den särskilda skatten 5 öre = 6.5 öre för kilogram majs. Bortsett från öfriga på majspriset inverkan omständigheter, komme sålunda en skattesats af 5 öre för kilogram att fördyra majsen såsom råämne till stärkelse med 2.8 öre för kilogram utöfver hvad den intill 1907 års utgång gällande tullsatsen, 3.7 öre, verkat i sådant hänseende.

Efterföljande af de tillkallade sakkunnige framlagda beräkning torde visa, att med en sålunda afpassad skattesats tillverkning af majsstärkelse inom landet icke kan antagas komma att igångsättas. Enligt den vid Svartviks, af mig förut omnämnda stärkelsefabrik under flera år vunna erfarenhet kan man vid tillverkning af stärkelse af majs ej beräkna högre utbyte än 52 procent stärkelse, med den för handelsstärkelse vanliga fuktighetshalten af omkring 13 procent, samt 30 å 35 procent biprodukter (majsdraf och gluten). Återstoden bortgår

vid tillverkningen. I juli 1907 noterades majs i New-York kronor 8.80 per 100 kilogram. Om man utgår från denna notering, torde priset i svensk hamn med tillägg af tull enligt den från och med år 1908 gällande tullsats, kronor 1.50, och frakt kunna beräknas till omkring kronor 11.80 per 100 kilogram.

Under nu angifna förutsättningar skulle kostnaden för tillverkning af majsstärkelse här i landet enligt de sakkunniges beräkning komma att ställa sig på ungefär följande sätt:

råvaran, majs å 11,80 öre kg. $(\frac{11,80}{52}) = 22.7$ öre per kg. stärkelse				
arbetsomkostnader, räntor och amortering				
minst	10	”	”	”
handelsomkostnader etc., omkring 6 % å				
stärkelsepriset	2	”	”	”
särskild skatt å majs, nära	10	”	”	”

summa produktionskostnad: 44.7 öre per kilogram stärkelse.

Från dessa 44.7 öre borde enligt nämnda beräkning afdragas hvad som kan beräknas erhållas för biprodukterna, för kilogram stärkelse omkring 2 öre. Majsstärkelsen skulle sålunda stå fabrikanten i minst 42 öre per kilogram. Priset i marknaden torde då icke komma att sättas till lägre än 44 å 45 öre per kilogram. Genomsnittsförsäljningspriset å potatisstärkelse i Sverige uppgifves vara 25 öre för kilogram.

Af de nu anförda beräkningarna synes med all tydlighet framgå, att icke ens vid väsentligt lägre majspris, än som vid samma beräkningar blifvit förutsatt, konkurrens mellan potatisstärkelse och majsstärkelse kan blifva möjlig i vårt land.

Riksdagens hemställan i ämnet går såsom nämndt ut på, att skatten måtte drabba *fin* stärkelse, tillverkad af majs eller utländsk potatis. Beteckningen *fin* stärkelse återfinnes jämväl i de motioner, som ligga till grund för Riksdagens skrifvelse. Såvidt framgår af de i ämnet företagna undersökningar, utgör *fin* stärkelse dock icke något med hänsyn till sammansättningen särskildt slag af stärkelse, utan detta namn betecknar endast en mera bearbetad vara än gröfre, s. k. *grå* stärkelse. Någon bestämd skillnad mellan *fin* och *grå* stärkelse finnes däremot icke. I fråga om användningen gör sig den skillnad märkbar, att den stärkelse, som användes till mat, chokladfabrikation m. m., är finare, under det att gråstärkelse användes för tillverkning af brännvin, beredande af vagnssmörja m. fl. ändamål, som icke kräfva

så väl förarbetad råvara. Vid den förevarande lagstiftningen synes därför icke finnas anledning att uppdraga någon skillnad mellan fin och annan stärkelse, i all synnerhet vid det af mig föreslagna beskattningssättet med skattens beräkning i förhållande till den använda råvaran.

Det har under ärendets handläggning blifvit ifrågasatt, huruvida icke särskildt stadgande erfordras därom, att tillverkning af vissa fabrikat, såsom stärkelsesirup (glykos), sagogryn m. fl. skulle, då majs inginge i dem, äfven drabbas af skatt. Dylikt stadgande synes dock icke vara behöfvt, enär råvaran till dessa fabrikat utgöres af stärkelse, hvadan, i de fall då härtill användes majsstärkelse, denna redan förut komme att vara beskattad.

Beträffande Riksdagens erinran om eventuell inverkan af majs-tullens nedsättning å jästfabrikationen inom landet är att märka, att denna tillverkning förekommer endast i samband med brännvinstillverkning. Genom den särskilda tilläggsafgift, som skall utgå, då majs eller utländsk potatis användes såsom råämne till brännvin, torde med all sannolikhet vara omöjliggjordt att för berörda ändamål med ekonomisk fördel använda majs, hvarför i det nu ifrågavarande sammanhanget särskild åtgärd icke synes mig behöfva vidtagas till förhindrande af användande af majs vid jästfabrikation.

Hvad beträffar själfva kontrollsystemet, föranleda såväl tillverkningsmetoden som det föreslagna sättet för beräkning af skatten efter använd mängd råvara därtill, att kontrollen ordnas i likhet med den i fråga om tillverkning vid skattepliktiga bryggerier tillämpade, d. v. s. medelst själfregistrerande våg, hvarå majsens uppväges, och i öfrigt tillsyn af kontrolltjänstemän. Öfverinseendet öfver kontrollen bör gifvetvis anförtros åt kontroll- och justeringsstyrelsen, och den lokala kontrollen synes lämpligen kunna uppdragas åt de vid brännvins- och maldryckskontrollen förordnade öfverkontrollörerna samt, på de ställen där så skulle befinnas särskildt erforderligt, åt tillsyningsmän, förordnade af kontroll- och justeringsstyrelsen.

I öfverensstämmelse med nu angifna allmänna principer har förslaget till författning i ämnet blifvit utarbetadt.

Sedan departementschefen härefter uppläst berörda förslag, anförde departementschefen vidare:

Vid den granskning, förslaget i remitterade delar undergått i högsta domstolen, lämnades detsamma utan anmärkning, med det undantag att en af högsta domstolens ledamöter uttalade sig mot affattningen af en föreslagen bestämmelse i 18 §. Då nämnda affattning i hufvudsak öfverensstämmer med affattningen af motsvarande bestämmelse i gällande

maltskatteförordning, torde den sålunda gjorda erinran emellertid icke böra föranleda någon ändring i förslaget.

Endast några af författningsförslagets bestämmelser torde kräfva särskild motivering, nämligen:

1 §.

För ernående af behörig effektivitet vid beskattningen bör författningen lämpligen innehålla ett uttryckligt förbud mot användande, i annan ordning än i författningen föreskrifves, af majs vid tillverkning af stärkelse.

Härvid bör med majs likställas hvarje ämne, som innehåller majs.

2 §.

I öfverensstämmelse med hvad som är stadgadt i fråga om maltskatten har, för täckande af kontrollkostnaden, i 2 § för hvarje fabrik stadgats visst minsta belopp skatt, som skall utgöras för hvarje helgfritt dygn af den tid, hvarunder majsafverkning må äga rum.

Att döma af de upplysningar, som vunnits i ämnet, synes en afverkning af 500 kilogram dagligen kunna betraktas såsom minimi-afverkning vid en majsstärkelsefabrik. Med hänsyn härtill har den medelafverkning, hvarefter skatt minst skall erläggas, också blifvit föreslagen till 500 kilogram för hvarje dag.

3—6 §§.

De i 3, 4, 5 och 6 §§ förekommande stadganden, innefattande föreskrift beträffande anmälan till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, förskottsbetalning af eller ställande af säkerhet för skatt, tillståndsbevis, restitution af skatt m. m. äro såväl till innehåll som form nära öfverensstämmande med motsvarande bestämmelser i förordningen angående tillverkning och beskattning af maltdrycker. Endast i några hänseenden har viss, af olikhet i skattesats eller dylikt betingad jämkning vidtagits.

7 §.

I analogi med hvad som är stadgadt rörande kontrollen vid skattepliktiga bryggerier måste den automatiska vågen vara så förbunden med en för ändamålet särskildt afsedd kross, att krossning icke kan företagas utan att majsen först genomgått vågen. Vågen, majs-krossen och förbindelsen dem emellan måste sålunda stå under kronans lås eller försegling.

Med hänsyn därtill att enligt ett förfaringssätt vid tillverkningen majsens uppmjukas i vatten, efter det den blifvit uppvägd, men innan den krossas, har det befunnits nödvändigt att särskildt föreskrifva, att, där så sker, äfven de till uppmjukningen använda stöpkar jämte alla till desamma hörande ledningar för majsens till- och aflopp skola vara ställda under kronans lås eller försegling.

9 §.

I 3 mom. af 9 § föreslås bestämmelse att, därest inom fabrik eller tillhörande lägenheter finnes annan till krossning af majs användbar redskap än den i förbindelse med den automatiska vågen stående, därtill särskildt afsedda krossen, skall dylik redskap jämte därtill hörande öppningar och ledningar ställas under kronans lås eller försegling. Enahanda föreskrift finnes i fråga om maltkross i skattepliktigt bryggeri. Såsom ett led i kontrollbestämmelserna är ifrågasvarande stadgande nödvändigt, och sammanställt med förbudet i 10 § mot införande af krossad eller på annat sätt förarbetad majs i stärkelsefabrik, bör detsamma öka tryggheten mot olofflig majsafverkning. Från tillverkarens synpunkt är, enligt hvad som inhämtats, intet att erinra mot ett dylikt stadgande.

17 §.

I öfverensstämmelse med hvad som numera blifvit genomfördt med afseende å ersättningen till de lägre kontrolltjänstemännen vid brännvins- och bryggerikontrollen, har det ansetts lämpligt, att äfven vid den nu föreslagna kontrollen dagarfvodet åt tillsyningsmännen finge bestämmas af kontroll- och justeringsstyrelsen inom vissa i författningen bestämda gränser. Att härvid maximiersättningen blifvit satt till 6 kronor beror icke därpå, att denna kontroll kan antagas i allmänhet blifva dyrare än kontrollen vid skattepliktiga bryggerier, men enligt inhämtade upplysningar kunna vissa tillverkningsmetoder göra tillsyningsmans närvaro nödvändig hela dagen, och för sådana fall lärer det åt bryggerikontrollör utgående dagarfvodet af 3 kronor vara för lågt. Maximiersättningen har i anledning häraf synts böra fastställas lika med det dagarfvode, som utgår till kontrollör vid sockerfabrik.

18—30 §§.

De i 18—30 §§ innefattade ansvarsbestämmelser och föreskrifter i öfrigt af straff- eller processrättslig natur hafva affattats i närmaste anslutning till motsvarande stadganden i gällande förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker. De olikheter mot sistnämnda stadganden, som förefinnas, äro endast sådana, som betingas af olikartade bestämmelser angående beräkning af skattepliktig medelafverkning och dylikt.

Såsom förut blifvit erinradt, har den nedsatta tullsatsen å majs trädt i kraft den 1 innevarande januari. För vinnande af syftemålet med den förevarande beskattningen är det därför af vikt, att densamma kommer till tillämpning snarast möjligt. Af denna anledning torde det ock vara mest ändamålsenligt, att författningen i ämnet träder i kraft under år 1908 å dag, som af Eders Kungl. Maj:t bestämmes, efter det Riksdagen fattat sitt beslut.

Åberopande hvad jag nu anført hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga förenämnda af mig upplästa förslag till förordning angående särskild skatt å majs, använd vid tillverkning af stärkelse.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Magnus Livijn.

*Utdrag af protokollet öfver ett lagärende, hållet uti Kungl. Maj:ts
högsta domstol måndagen den 13 januari 1908.*

Tredje rummet:

Närvarande:

justitieråden CARLSON,
CLAËSSON
BOHMAN,
PETRÉN,
BORGSTRÖM.

Amanuensen Fredrik Lambert-Meuller uppviste dels utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 6 december 1907, hvaraf inhämtades, att Kungl. Maj:t föreskrifvit, att högsta domstolens utlåtande skulle inhämtas öfver de i upprättadt förslag till förordning angående särskild skatt å majs, använd vid tillverkning af stärkelse, förekommande bestämmelser af kriminalrättslig natur, dels ock en af chefen för justitiedepartementet nämnda dag aflåten skrifvelse, däruti tillkännagifvits, att Kungl. Maj:t samma dag förordnat Lambert-Meuller att i egenskap af revisionssekreterare i högsta domstolen föredraga nämnda författningsförslag i hvad det afser omförmälda bestämmelser.

Förslaget föredrogs i berörda delar; och är detsamma bilagdt detta protokoll.

Beträffande 18 § yttrade justitierådet *Carlson*:

»Då i 2 mom. stadgas, att den, som yrkesmässigt eller eljest i större omfattning bedrifvit olaglig majsafverkning, skall gälda »skatt

för den afverkade majsens, dock för minst 15,000 kilogram», förutsattes uppenbarligen, att skatten skall utgå med det belopp, fem öre för hvarje kilogram, som bestämmes i 2 §. Däremot synes föreskriften i samma paragraf, att »skatt skall erläggas för minst 500 kilogram i medeltal för hvarje helgfritt dygn af den tid, under hvilken majsafverkning på grund af tillståndsbevis må äga rum», icke kunna tillämpas å majsafverkning, som afses i 18 § 2 mom. Under denna förutsättning skulle, enligt sistnämnda lagrum, skatten, oberoende af den längre eller kortare tid, under hvilken afverkningen bedrifvits, alltid utgöra 750 kronor utom i det fall, att omständigheterna gifve vid handen, att mera majs än 15,000 kilogram afverkats. I detta fall åter skulle, i saknad af erforderlig utredning om afverkningens storlek, denna beräknas till 1,000 kilogram om dagen under den tid, afverkningen pågått, och skatten sålunda, om afverkningstiden utgjort t. ex. 150 dagar, höjas till tiodubbla beloppet. En sådan disproportion emellan skatten i ena och andra fallet kan enligt min mening icke försvaras. Om skatt alltid skolat erläggas för minst 500 kilogram i medeltal för hvarje dag under afverkningstiden, hade höjningen till 1,000 kilogram för hvarje dag varit mera naturlig, men höjningen hade i sådant fall bort göras beroende däraf, att omständigheterna gifve vid handen att mera än 500 kilogram majs i medeltal afverkats hvarje dag och att erforderlig utredning om afverkningens storlek saknades.»

I öfrigt lämnades förslaget i de delar, som till högsta domstolen remitterats, utan anmärkning.

Ur protokollet

Erik Ölander.